

Vergadering # 78 Bosraad Ede

Dinsdag 13-12-2022, 19.30 uur Raadhuis A304

Aanwezig: Evert van Amerongen (voorzitter), Herman-Pieter Prangma (vice-voorzitter), Marlies Sanders, Suzette Stumpel, Jeannet Hubbeling, Sanna Bastin, John Smits, H  l  ne Hullegie, Ben C olenbrander, Jochem van Gooswilligen (adviseur), Wim Kuster (adviseur), Kasper Cornelissen (adviseur en webmaster), Danny Prangma (gast), Frits Mohren (gast), Maarten van Dijk (gast), Siep van de Dijk (gast), Wim Zeeman (gast)

Afwezig: Maarten Zijp, Geen Broere, Jan van den Born, Marcel Baartmans

1. Opening en vaststelling agenda.

- Wim Zeeman heeft zijn verhaal (zie agendapunt 8) een beetje aangepast.
- H  l  ne wil graag de vliegroute over de Veluwe van en naar Schiphol op de agenda zetten (zie agendapunt 11).

2. Verslag van de vorige vergadering # 77 d.d. 25-10-2022.

- Naar aanleiding van punt 5 vraagt Wim Zeeman: Is het begrip basiskwaliteit gerelateerd aan de KRW? Wim Kuster antwoordt: ja, dat is vergelijkbaar. Instrumenten worden breder toegepast dan alleen in de gemeente Ede.
- Verslag wordt vastgesteld.

3. Mededelingen en nieuwe initiatieven.

- Jochem attendeert ons op het initiatief '<https://meerbomen.nu/>'. Deze vrijwilligers gaan langs bosbeheerders en vragen of ze overtollige bomen en ongewenste zaailingen uit natuurgebieden mogen ophalen. Deze geven ze vervolgens weg aan boeren en burgers die willen planten. Begin januari zijn er enkele oogstdagen in de gemeente Ede.
- Herman Pieter mist mededelingen over het onderhoud bij de Kreelsche Plas. Jochem antwoordt dat de vlonder is vervangen, maar dat valt volgens hem onder regulier onderhoud. Het onderhoud van kunstwerken is ondergebracht bij een ingenieursbureau en die maken een plan, bepalen het gereedschap en begeleiden de werkzaamheden, inclusief de ecologisch begeleiding. Herman Pieter vond het echter een forse ingreep met graafmachines die stikstof uitstoten en had daar graag meer van willen weten.

4. Nieuw reglement Bosraad Ede.

Vervolg van eerdere bespreking (verslag vergadering 76; 05-09-2022). Wim heeft in zijn presentatie kleine wijzigingen aangebracht. De veranderingen in het reglement zijn voorafgaand aan de vergadering te voorbereiding van deze bespreking rond gestuurd. Opmerkingen:

- art 1. De functie van Jochem is 'coördinator natuurbeheer' (HR21 – toezichthouder)
- H  l  ne vraagt of bodem, water en atmosfeer er ook bij hoort. Het reglement gaat over het volgen van beheer van het bos en bodem, water en atmosfeer hoort daarbij. De tekst blijft ongewijzigd.
- Mission statement wordt gewijzigd. Het nieuwe mission statement van het beheerplan komt er in te staan.
- art 2. De tekst over onze rol blijft ongewijzigd.

- Schema plan- do- check- act: de Bosraad draagt bij aan al deze fases. De taken zijn: actieve deelname (plan), adviezen (do), 4? jaarlijkse evaluatie (act). Wim wil art. 2.3 eruit omdat die al in de cyclus zit.
- Frequentie 6 keer per jaar overleggen vervangen we in minimaal vier keer (idem art. 7). Jochem wil ook weer regelmatig excursies koppelen aan een aantal vergadering.
- Regelmatig overleg met dorpsraden. Als het onderwerp zich daarvoor leent, kunnen we met de andere raden overleggen. Dat is aan ons.
- art. 3: De secretaris is een lid van de Bosraad. Evert is daar tegen. Wij willen graag gemeentelijke ondersteuning en dus een ambtelijk secretaris. Een ambtelijk secretaris wordt vanuit de gemeente betaald en krijgt salaris. Wij doen het allemaal in onze vrije tijd. Wim wil echter graag dat de Bosraad het secretariaat zelf oppakt. Wim wil meer wederkerigheid tussen de Bosraad en de ambtelijke organisatie. Hij vindt ons soms best wel passief. Marlies is het wat dit betreft met hem eens. Zij was van 2010 tot 2015 (onbezoldigd) secretaris en nu er weer verslag gemaakt moet worden, is er niemand anders die deze taak op zich wil nemen. Ook voor de taken van de webmaster heeft nog niemand zich gemeld. Deze taken worden sinds het vertrek van Dick door Kasper gedaan. Hêlène geeft een voorbeeld van een andere raad waar de voorzitter en de secretaris een vergoeding krijgen. Wim Kuster beslecht de discussie. Hij gaat ondersteuning (notuleren, agenda versturen, een zaal regelen) regelen vanuit de gemeente en de Bosraad wijst een secretaris aan voor de overige taken.
- art. 4. De Bosraad gaat over het benoemen van leden en niet de gemeente. Danny is bang dat het dan een 'klikje' wordt. Wat als een aspirant lid niet goed ligt bij de leden van de Bosraad? Wordt hij dan niet benoemt? In praktijk zal er waarschijnlijk weinig veranderen ten opzichte van de huidige situatie. De tekst over dat de gemeente een lid moet 'ontslaan' kan er uit. Herman Pieter vraagt wat het maximaal aantal leden is. Evert antwoordt dat we dat zelf kunnen beslissen.
- art. 8. Besluitvorming. Kan er een besluitenlijstje / actiepunten in het verslag. Ja, dat kan. Dit is een vraag voor de ambtelijke ondersteuning. Er wordt echter weinig besloten. Meestal is er uitwisseling van informatie of een discussie.

Het Reglement wordt aan het beheerplan gehangen. Deel A is echter al vastgesteld door de gemeenteraad, terwijl deel B, de uitvoering, niet zal worden vastgesteld. Moet het reglement door de gemeenteraad worden vastgesteld? Het reglement moet wel worden vastgesteld vanwege het gevraagd en ongevraagd advies. Het is niet alleen iets van de Bosraad zelf.

Afspraak: Wim Kusters past de tekst van het reglement aan, regelt ambtelijke ondersteuning (voor de volgende vergadering?) en zal zorgen dat het reglement wordt vastgesteld.

5. Robuuste natuurversterking (werksessie 08-12-2022).

De uitnodiging voor de werksessie over robuuste natuurversterking was zeer laat naar de Bosraad gestuurd. We waren niet meer in de gelegenheid schriftelijk te reageren. Geen en Evert konden aanwezig zijn bij de werksessie. De verbeterpunten zijn gerangschikt onder 5 'stuurknoppen': 1. optimalisatie hydrologische systemen, 2. vergroten en verbinden leefgebieden, 3. dynamiek en diversiteit, 4. verminderen nutriënten, chemische stoffen en herstel schade en 5. soortgerichte maatregelen (zie bijlage).

Wim Kuster vond het contact tussen de partijen zeer waardevol en wil dit soort werksessies vaker gaan organiseren. Volgens Wim kunnen we nog steeds schriftelijk reageren. We kunnen ook reageren

op het uitvoeringsplan dat nog zal worden verstuurd. De andere werksessies over het agrarisch gebied en het stedelijk gebied waren ook drukbezocht.

Afspraak: Wim Kuster stuurt ons de verslagen van de drie werksessies.

6. Beleid exoten (John)

John leest in Bosbeheerplan dat we iets met exoten moeten. Sturing van de bosontwikkeling via beheer vindt vooral plaats in het kronendak. Het aanpakken van exoten zoals Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers is volgens hem zo goed als onmogelijk. Deze soorten zijn onderdeel van de bosontwikkeling. Hij pleit ervoor om bij wijze van experiment in enkele bosvakken deze soorten met het bos te laten meegroeien in plaats van ze te bestrijden. Hij vraagt zich namelijk af of bestrijden daadwerkelijk beter is. Er is nu te weinig concurrentie voor deze soorten. Door het planten van meer inheemse soorten, zoals gedaan in het programma Resilience, verwacht hij dat de exoten zich beter zullen laten beheersen. Frits is het hiermee eens. Vogelkers wordt volgens hem pas bij storing invasiever. Amerikaanse eik zal worden weggeconcurrerd door beuk, maar dat is een lange termijn kwestie. Jochem moet deze afweging maken. Wat is de rol van de Bosraad hierbij? Dat is afhankelijk van de situatie. Soms is bestrijden belangrijk, maar soms zijn er andere soorten die de concurrentie aankunnen. We willen bossen weerbaarder maken. Dan is meer menging nodig en volgens Jochem is dat de richting die we al opgaan. Ook het lange termijnperspectief voor bosbeheer is belangrijk om mee te nemen in het nieuwe beheerplan.

Sanne benoemt de wilddruk als een mogelijk probleem bij het weerbaar maken van het bos. De provincie heeft echter SPUK-subsidie voor het uitrasteren van vakken ten behoeve van bosverjonging.

Herman Pieter stelt dat het weghalen van vogelkers geen probleem is, maar het nalopen ervan wel. De beheerder moet vanuit de doelstellingen keuzes maken. Met beperkte middelen exoten bestrijden is intensief beheer in extensief systeem. Er is vaker subsidie geweest die niet zinvol was. Regulering van exoten kan ook zinvol zijn als habitattypen er onder te lijden hebben.

De doelstelling over exoten uit vorige beheerplan is niet gehaald. We hebben eerder een advies uitgebracht over vogelkers. Is dat advies nog relevant? Volgens Suzette was de situatie toen wat anders vanwege het contract met de biomassacentrale waarmee rekening gehouden moest worden. Wat schrijven we op in het nieuwe beheerplan? Inheemse soorten genieten voorkeur. Soorten die iets zuidelijker voorkomen kunnen voor een meer toekomstbestendig bos zorgen bij droogte door klimaatverandering. Het bosbeheer moeten actief voor menging zorgen. De gehanteerde beslisboom biedt ruimte voor allerlei variantie in beheer. Experimenten moeten wel meer beheerplannen 'overleven' om voldoende kennis op te leveren.

Afspraak: John kijkt nog eens goed naar de tekst over exoten in het bosbeheerplan en doet een voorstel.

7. Systeembeheer heide en bos (John).

John vraagt zich af of een groter oppervlak heide houdbaar is op lange termijn. Het beheer van heide is erg intensief. Bovendien moet het bos dat zal worden gekapt ook eerst worden gecompenseerd. Jochem is al mee bezig met het regelen van de boscompensatie. Volgens Jochem staat er nu te veel bos en dat is voor het behoud van verschillende soorten niet goed. Bovendien hoeft de heide geen

heide te blijven; daar kunnen ook weer bomen groeien. Jochem wil een ontwikkeling van een eenvormig grove dennenbos naar een gevarieerd gebied. Beheer wordt dan sturen in de successie. Boscompensatie moet echter niet alleen rekening houden met de kwantiteit maar ook kwaliteit van het bos.

8. Drinkwaterleidingen en reserveringsgebieden (Wim Z en Jochem).

Volgende vergadering.

9. Evaluatie uitgebrachte adviezen (Marlies).

Marlies stelt voor om de uitgebrachte adviezen nog eens te benoemen en te bekijken wat er mee gedaan is. Hieronder de adviezen:

1. Gedenkbos 2011
2. De Zanddijk 2011
3. Speelbos 2012
4. Toekomstige Programma buitengebied 2015
5. Zienswijze Structuurvisie Bennekom 2017
6. Verkoop gronden Otterloo 2017
7. Vogelkers 2017
8. Recreatieven routes 2018
9. Programma Biodiversiteit 2019
10. Wildaanrijdingen N224 2021
11. Recreatiezonering 2022

Volgende vergadering.

10. Nieuw Beheerplan Bos en Natuur (Wim K).

Voor het einde van het jaar krijgen we het plan. Dit is een eerste eindconcept waar we op kunnen reageren. Kunnen we de conceptteksten ook doorsturen voor commentaar naar derden?

Bespreking hiervan de volgende vergadering.

Afspraak: Jochem vraagt dit na.

11 Vliegroute Schiphol

Hélène maakt zich zorgen over de vliegroute van en naar Schiphol over de Veluwe.

De gemeente heeft daar heel actief tegen geageerd. De gemeente voelt zich overvallen en er is veel weerstand op de Veluwe. De milieueffecten worden niet meegewogen. Kunnen we als Bosraad de wethouder ondersteunen? We kunnen bijvoorbeeld laten zien wat de effecten van een vliegroute betekent voor het bos.

Afspraak: Wim gaat vragen hoe we als Bosraad kunnen steunen.

12. Vlinderdas, informatie van de ecologen (Wim K).

Volgende vergadering.

13. Wijzigingsvoorstel zomervergadering: # 82. Nieuwe lijst:

# 79	24/01/2023	Raadhuis
# 80	14/03/2023	Raadhuis

# 81	23/05/2023	Raadhuis
# 82	27/06/2023	Raadhuis
# 83	12/09/2023	Raadhuis
# 84	24/10/2023	Raadhuis
# 85	12/12/2023	Raadhuis

14. Rondvraag en sluiting.

Frits vraagt of het plan van de provincie Gelderland om bos uit de houtproductie te nemen consequenties heeft voor het bosbeheerplan? Het plan is dat er op ca. 9000 ha niet meer gekapt wordt. Er komt een actie van grote terreinbeheerders om daar commentaar op te geven. Jan den Ouden is daar bij betrokken.

Afspraak: we zetten dit op de agenda voor de volgende vergadering.

Bijlage agendapunt 5: Aangrijpingspunten voor robuuste natuurversterking Ede, incl. voorbeelden van stuurknoppen.

1. Optimalisatie hydrologische systemen

Voorbeelden van 'knoppen':

- Peilbeheer en peildynamiek (natuurlijke dynamiek, vernatting, etc.)
- Herstel en verondieping van beeklopen
- Herstel en benutting kwelstromen
- Voorkomen (onnatuurlijke) piekafvoeren (bijvoorbeeld verminderen verharding, aanpassen sloot(kant)beheer, verflauwing taluds, etc.)
- Verminderen grondwateronttrekkingen
- Verbeteren kwaliteit van grond- en oppervlaktewater

2. Vergroten leefgebied en verbeteren verbindingen tussen leefgebieden

Voorbeelden van 'knoppen':

- Vergroten omvang natuurterreinen en van leefgebieden buiten natuurterreinen
- Natuurinclusief ontwerp en inrichting van niet-natuurterreinen
- Verbeteren van verbindingen tussen leefgebieden (ontsnippering, EVZ's, etc.)
- Faciliteren migratie van soorten naar leefgebieden buiten de gemeentegrenzen
- Herstel van overgangen tussen verschillende landschapstypen en leefgebieden
- Herstel van landschapselementen zoals heggen, hagen en poelen

3. Dynamiek en diversiteit van landschappen en leefgebieden

Voorbeelden van 'knoppen':

- Vergroten kleinschalige diversiteit in landschappen
- Natuurinclusief ontwerp en inrichting van niet-natuurterreinen
- Aanwezigheid van alle leefgebiedcomponenten (rust-, foerageer- en nestgelegenheid)
- Beheer gericht op dynamiek en afwisseling (maaibeheer, dood hout, rommelhoekjes, etc.)
- Volgen van en herstellen van cultuurhistorie in beheer en inrichting
- Extensivering van het gebruik van landschappen
- Herstellen van overgangsgebieden tussen landschappen

4. Verminderen input nutriënten en chemische stoffen en herstel van schade

Voorbeelden van 'knoppen':

- Aanpassen landbouwpraktijk (minder stikstofuitstoot, minder pesticiden, aanpassen bodembewerking)
- Aanpassen openbaar groenbeheer (minder pesticiden)
- Herstelmaatregelen zoals verschraling
- Saneren van verontreinigingen
- Toevoegen mineralen/herstel mineralenbalans bodem

5. Soortgerichte maatregelen

Voorbeelden van 'knoppen':

- Vergroten voedselbeschikbaarheid en nestgelegenheid (natuurinclusief ontwerpen en bouwen, insectenhôtels, open zand, akkerranden, etc.)
- Herintroductie van soorten
- Reguleren natuurlijke herbivorie en predatie bijvoorbeeld door aangepast begrazingsbeheer
- Bestrijden en blokkeren/beheren verspreiding van invasieve exoten
- Aanpassen maaibeheer (gefaseerd maaien, sinus maaien)
- Maatregelen voor bodembiodiversiteit (verwijderen verharding, andere grondbewerking, bekalken, etc.)